

‘We zitten met watjes opgescheept’

Amsterdam en Hilversum kijken niet graag buiten de gemeentegrenzen en dus nam acteur Martin van Waardenberg het heft in eigen hand. Met eigen middelen realiseerde hij de film *Ome Cor*, die onlangs in première ging. “Waarom zou elke film 3 miljoen moeten kosten? Ik zeg: eigen brood mee, net als in de fabriek, en aan de slag.”

TEKST FRANK WAALS, FOTO'S CLEMENS RIKKEN

Acteur, cabaretier en scriptschrijver Martin van Waardenberg

Wat maakt het pitchen van een tv- of filmproject zo lastig?

“Ik schrijf veel voor televisie, film en maak plannetjes. Daar ga je dan mee naar een omroep en dan gaat het meestal niet door. Dan ga ik weer lekker naar huis. Dat is Hilversum, hè. Daar moet je niet zijn. Op het Mediapark zijn ze altijd aan het lunchen of in bespreking. Ze zijn nooit bereikbaar. En ze beginnen pas om half elf en stoppen om half drie, omdat ze niet in de file willen staan.”

Wat doe je met je frustratie?

“Hard om lachen en relativeren. In Hilversum zitten alleen maar Amsterdammers die tegen de middag een keer het gordijn open-trekken, dan heel hard gapen en toch maar weer even gaan liggen. Hardwerkende Rotterdammers staan om zes uur 's morgens naast hun bed en hebben er al een hele dag op zitten als ze eindelijk een keer de voeten strekken. Niet lullen, maar poetsen, zeggen we hier.”

Een van de vorige films,

De Marathon, heeft toch aardig gelopen?

“Die heeft het heel goed gedaan, maar deed er wel twaalf jaar over om een keer gemaakt te kunnen

worden. Bij het Filmfonds stel je al snel geen klote voor, hoe groot je cv ook is. Het was uiteindelijk Reinout Oerlemans die erin geloofde een besluit ons te helpen. Die man is ook van het aanpakken. Heel even vergaderen, dan hard in de handen slaan en hup, aan het werk. Dan zag je ze allemaal wegstuiven. Ja, Reinout had de wind er wel onder. Daar kreeg ik een goed gevoel bij. We hebben zo ontzettend gelachen met elkaar. En dan was hij nog wel een tandje erger dan Matthijs van Nieuwkerk.”

Met het verschil dat hij orders vriendelijker bracht?

“Daar ben ik het helemaal niet mee eens. Er wordt op veel plekken gewerkt onder hoogspanning en dan zeggen mensen weleens wat. *That's life. If you can't stand the heat, stay out of the kitchen.* De Wereld Draait Door was een live programma waar dingen moesten gebeuren, en wel nu. Aan twijfelaars heb je niets. Wegwezen, volgende! Daar ben ik heel erg voor. De verhalen die ik in de krant over Matthijs lees, vind ik schromelijk overdreven. Het is een schande dat zo'n grote televisiepersoonlijkheid het veld moet ruimen omdat een paar mensen op hun tenen zijn getrapt.”

Liever voetballen dan leren

Geboren (1956) in de Rotterdamse volkswijk Overschie, met z'n vele voetbalpleintjes. De acteur had als kind een hekel aan school en traptte veel liever tegen een balletje. Later probeerde hij het als docent voor de klas, maar een studie aan de Academie voor Expressie in Woord en Gebaar lag hem toch beter. In het theater verkreeg hij zijn grootste bekendheid met het duo Waardenberg en De Jong, op televisie debuteerde Martin in 1987 in de serie *Familie Oudenrijn*. In de jaren daarna volgden tv-projecten als *Sesamstraat*, *Klein Holland*, *Van God Los*, *Kanniewaarzijn* en de reeks reclamespots voor bouwmarkt Gamma. Het witte doek werd zijn domein met bekende titels als *Loenatik*, *Kidnep* en de zelfbedachte speelfilm *De Marathon*, over de bekende, jaarlijkse duurloop in Rotterdam. Vier jaar geleden begon hij als schrijver aan het script van de nog uit te komen filmversie van *Het geheime dagboek van Hendrik Groen* en sinds deze maand is z'n zelfgeproduceerde film *Ome Cor* te zien op Pathé Thuis. Later volgen andere streamingdiensten als Netflix en Prime.

Echt waar?

“Ja, joh! Wij zaten vroeger in de klas bij juffrouw Pauw met haar wandelstok vanwege een lam been. Als je een vlekke op je kleding had, dan kreeg je daarmee een klap op je kop. Daar kwam echt geen traumahelikopter aan te pas om jou naar een psychiater te vliegen, hoor. Dat moest je zelf verwerken in het uur dat je vervolgens in de hoek moest staan. Niemand die daar een probleem van maakte. Speel je hoog, dan horen scheldkanonnades erbij en denk je op het fietsje terug naar huis hoe het de volgende keer beter kan. Maar ja, vandaag de dag kan dat niet meer.”

Misschien omdat we evolueren als mens en maatschappij?

“Ik ben nu eenmaal op deze manier grootgebracht en dat vind ik een goede mentaliteit. Als ik met zo'n vlekke thuiskwam, dan kreeg ik van m'n vader nog vijf klappen en fluisterde hij de juf toe me nog-

maals een draai om m'n oren te geven als ik de dag erna weer iets fout deed. Kreeg ik weer de hele dag klappen. Dat was nou eenmaal zo. Niets mis mee. Nu staan mensen al snel op hun achterste poten en dat komt door die vreselijke patatgeneratie. We zitten met watjes opgescheept. Maak je oorlog mee in Oekraïne, dan heb je reden tot klagen. Hier in Nederland is daar geen enkele reden toe. Mieter toch op, man. Kom je nest uit en ga werken of vertrek als de sfeer je niet aanstaat. Want dat was het ook. Matthijs hield niemand gevangen, hè.”

Wanneer zou jij ergens tegen optreden?

“Dat doe ik niet zo snel. Zorgen glijden makkelijk van m'n rug en als dingen mislukken, zie ik daar de humor wel van in. Toen we vroeger met Waardenberg en De Jong optraden, waren er altijd technici die een beetje aan de drugs zaten. Die lagen dan met

‘Op het Mediapark zijn ze altijd aan het lunchen of in bespreking. En ze beginnen pas om half elf en stoppen om half drie, omdat ze niet in de file willen staan’

zulke toeters op het laadperron. Daardoor lagen dingen vaak niet klaar en zochten we ons in de coulissen wezenloos naar een rekvisiet. Heel lang accepteerden we dat en deden we het zelf. Ik denk dat ik er na een jaar pas iets van gezegd heb. Waren ze helemaal van onder de indruk. De keer erop lag alles weer keurig klaar en nog gestreken ook.”

Hoe experimenteel was jij in je jeugd?

“Ik was zo clean als moedermelk. Ik had nooit iets op, behalve bier.

Dat dronk ik al vrij vroeg. Op m'n 12de, denk ik. Lekker man. Omdat ik destijds vrij behoorlijk voetbalde, rookte en slikte ik verder niets. Mijn vader wel. Die rookte als een ketter en zoop zich helemaal onder de tafel. Altijd was hij lam, waardoor er geen woord met hem te wisselen viel. Nu ik zelf vader ben, kan ik een stuk beter met mijn kinderen kletsen. Legpuzzelen is een leuk middel om dat op gang te brengen. Ik heb twee dochters, van 34 en van 6, en een zoon van 4.”

Is het leuk om weer van dat jonge grut om je heen te hebben?

“Ik zit weer volop in de DUPLO en LEGO, dus thuis is het vaak een enorme teringzooi. Hartstikke leuk. Het houdt je ontzettend bij de les. Deze keer opvoeden is vergelijkbaar met de vorige, maar het is wel zo dat je weer om vijf uur je nest uit moet en ook 's nachts regelmatig in de weer bent. Onze jongste hoest veel en wordt daarvoor wakker. Fysiek is deze fase soms een uitdaging. Ik ben 66,

kan heus wat hebben, maar ik voel het wel.”

Je bent kortgeleden verhuisd van Rotterdam naar Papendrecht...

“Mijn vrouw Ciska (Koppenol, red.) kreeg kanker, wilde wat dichterbij haar familie wonen en vooral wat meer op haar ouders kunnen terugvallen. Haar broer en zus wonen er ook, dus de neefjes en nichtjes kunnen meer met elkaar spelen. Inmiddels is Ciska gelukkig weer helemaal gezond. De stilte op

het dijkje waar we wonen, bevalt me goed en het is maar een minuutje lopen naar de school van die kleintjes. Echt een verademing. Vroeger zat ik 8 kilometer in de vrieskou op de fiets voordat ik bij de kinderopvang was.”

Je oudste dochter speelt mee in je nieuwste film Ome Cor.

“Ze kwam van de MBO Theaterschool en dacht: nu zal Robert De Niro wel bellen. Maar die belde niet. Net als zoveel mensen niet.

Wat heb je dan aan zo'n opleiding? Ze was niet bij machte om zelf een groep te beginnen of scripts te gaan schrijven, en dus is ze de kappersopleiding gaan doen. Desondanks doet ze maar wat graag mee als ik haar ergens voor vraag. Ik vind het heel leuk dat we met deze film een documentje van ons samen hebben, al moet ik zeggen dat ik nooit iets terugkijk.”

Hoe is deze film tot stand gekomen?

“Het was coronatijd, ik zat thuis en

‘De verhalen over Matthijs vind ik schromelijk overdreven. Een schande dat zo'n tv-persoonlijkheid het veld moet ruimen omdat een paar mensen op hun tenen zijn getrapt’

had zin om een film te maken. Ik mijn collega Peter bellen of hij een cameraman kon regelen en de volgende dag zijn we begonnen. Zonder budget, zonder scenario en zonder cast. Gewoon starten en wel zien waar het schip strandt. Frank Lammers belde ik ook op, die al snel grommend in z'n auto stapte en zo zijn we begonnen.”

Neem ons eens mee naar opnamedag één, scène één...

“Dat was met Jacqueline Blom en Rienus Krul in een kantoor met als vertrekpunt ome Cor die had gefraudeerd met zijn uitkering. Improviseren maar! Waarom zou elke film 3 miljoen moeten kosten? Ik zeg: eigen brood mee, net als in de fabriek, en aan de slag. Ik hoef geen tafels tot aan de overkant van de rivier, vol met fruit, waar je tweeënhalf uur aan zit te lunchen. Dat gaat toch alleen maar van je draaitijd af. Douw een boterham met kaas in je mik en ga weer door. In draaitijd stond alles er binnen een maand op. Een deel van de opbrengst schenken we aan het Sophia Kinderziekenhuis.”

Wie is ome Cor?

“Een trieste en treurige man met een hangsnor, dikke bril, grote mond, klein hartje en een baantjes-scharrelaar die de kantjes eraf loopt. Behoorlijk uitgerangeerd en niet altijd even eerlijk, geld verdienend met allerlei handeltjes waar

eigenlijk niemand op zit te wachten. Daarnaast heeft hij een slechte verstandshouding met zijn kind, dat hij veel te beschermend opvoedt, wat haar dan weer benauwt. Nooit goed natuurlijk, want je kan in het leven niet hard genoeg vallen om er het beste van te leren. Het is heerlijk om personages met flink wat drift en verbaal geweld te spelen. Dan hoeft dat er thuis niet meer uit.”

Hoe troostte je je eigen dochter wanneer ze als puber verdriet had?

“Haar vragen wat er gebeurd was, maar het tegelijkertijd ook weer relativeren. Lelijk vallen met je fiets of een verkering die uitgaat, dat zal je nog weleens vaker gaan meemaken. Je eerste gebroken hart is natuurlijk ook heftig. Toen mij dat voor het eerst overkwam, dacht ik ook: jeetje, wat doet dat zeer en wat een gedoe allemaal. Lang heb ik er echter niet mee gelopen. Een paar uur later zat ik in het park, scheen het zonnetje op m'n gezicht en voelde ik dat het wel weer prima met me ging. Je moet jezelf toch een beetje bij elkaar rapen.”

Hoe kijk je, professioneel gezien, naar je eigen prestaties?

“Ik vind mezelf niet zo geweldig, hoor. Ik kan eigenlijk niks, daarom ben ik naar die Academie voor Expressie gegaan. Daar kwam ik →

vanaf en toen kon ik nog niks, dus ben ik maar voor de klas gaan staan. Allemaal kinderen, dat werkte ook niet en dus klom ik met Evert de Vries het toneel op. Mensen moesten lachen en ik kreeg er lol in. Ik dacht: als ik hier serieus werk van maak, dan zit er misschien wel een soort van boterhammetje in.”

Ben je nog steeds niet overtuigd van je eigen kunnen?

“Ach, na zoveel jaren heb je voor jezelf wel bewezen dat je een scenario kan maken en voelt wat de kracht van iets is. Dat kreeg ik vooral bij *Loenatik* in de gaten, waar volwassenen reduceren tot een kinderklasje leuke tv opleverde. En bij *Het geheime dagboek van Hendrik Groen* heb ik inmiddels ook wel in de gaten waar de dramatiek van dat figuur moet

‘Omdat ik behoorlijk voetbalde, rookte en slikte ik niets. Ik was zo clean als moedermelk. Mijn vader zoop zich helemaal onder tafel, er viel geen woord met hem te wisselen’

zitten. Bij het schrijven van een script moet je snel met de probleemstelling beginnen en een kantelmoment inbouwen om tot een oplossing te komen. Dat zijn wetten die altijd werken, maar die je wel moet leren. Bij gitaarspelen moet je ook toonladdertjes oefenen, anders kom je niet ver.”

Vind je het belangrijk om artistiek iets na te laten?

“Dat maakt me geen reet uit. Tempo in film verandert continu, dus over tien jaar zullen ze *Ome Cor* waarschijnlijk alweer heel sloom vinden. Dat heb ik ook als ik fragmenten van *Loenatik* terugzie. Jezus, dat had wel wat

sneller gemogen. Dingen zijn best wel gedateerd, joh. Behalve de voorstellingen van Waardenberg en De Jong. Eind jaren 90 zijn we gestopt met theatermaken, om het twee jaar geleden weer op te pakken. In tempo, hardheid en fysiek bleef het allemaal heel erg overeind. Dat viel me direct op. We ontworstelden ons in de beginperiode al aan de zwarte coltruien met pianogrepen en brave liedjes, maar gingen met natte balen behang de zaal in. Zelfs onze producent in die tijd zei dat we dat niet konden maken. Dat kreeg hij er bij de schouwburg-directeuren echt niet door.”

Hoe heb je naar het interview van Wilfried de Jong met Willem-Alexander gekeken?

“Als je Wilfried als interviewer kiest, dan neem je als majesteit best wel

een risico. Je weet niet helemaal wat hij gaat doen en ik vond dat hij dat goed en knap deed. Je zit natuurlijk met de Rijksvoorlichtingsdienst, die je vertelt waar je wel en niet over mag beginnen. Zo mag je niet té amicaal worden vanwege de voorbeeldfunctie die zo'n man heeft. Als je je daar niet aan houdt, dan sta je zo buiten en wordt al het materiaal vernietigd. Binnen die kadering heeft Wilfried het fantastisch gedaan en was hij soms nog wel lekker brutaal ook. Z'n autosleutels op tafel neerleggen, een beeldje vastpakken. Vrienden werden het niet, maar het werd toch amicaler dan je vooraf zou verwachten.”

Hij sneed ook het onderwerp van zijn overleden broer Friso aan.

“Willem-Alexander raakte daar zichtbaar door geëmotioneerd. Mooie televisie met als doel de koning wat minder afstandelijk over te laten komen. In die missie zijn beiden bijzonder goed geslaagd. Mijn blik op het koningshuis is er niet door veranderd. Onze koning is een toffe peer, die best bij mij in de zaal mag zitten, maar het instituut waar hij deel van uitmaakt, hebben we als Nederland niet nodig. We kunnen prima met onze parlementaire democratie overweg, daar hoeft geen controle van de koning bovenop te zitten.”

Met de paus heb je ook vrij weinig, nietwaar?

“Ik zou die man heel graag eens willen ontmoeten. Ik denk dat ik hem in vijf biertjes tijd van dat hele geloof heb afgeluld. Hij gelooft er zelf ook geen reet van, joh. Wat zullen we ons druk maken over iets wat niet waar is? Met zijn Sinterklaasmuts op gedijt de paus heerlijk in dat toneelstuk. Al die bisschoppen buigen als knipmessen en hij vindt dat fantastisch. Het is echter gelul. Geloof is ontstaan doordat mensen bang waren voor het onweer en het niet begrepen. Een hogere macht zal wel boos op ons zijn, dus laten we onze kinderen maar offeren. En ja hoor, de zon brak door. Het helpt. Dat is geloof.”

Ben je weleens in het Vaticaan geweest?

“Jazeker. Dat was prachtig, maar het hele idee erachter is niets voor mij. Je ziet er heel veel kunst uit de middeleeuwen, die historisch gezien prachtig is, maar wel gerealiseerd met het bloed van allemaal arme zielen. Inmiddels weten we beter. De aarde is niet plat en aan het einde val je er echt niet vanaf. Er bestaat geen hiernamaals en als ik dood ben, ben ik dood. Schuif mij maar in een vuilniszak de Schie in. Dat scheelt de achterblijvers nog een behoorlijke smak met geld ook.” ←

